

4. decembra 2015

Anton SEMEŠ: Od začiatku ma Korec fascinoval inteligenciou a úžasným rozhľadom

ROZHOVOR TÝŽDŇA

Kardinál Ján Chryzostom Korec bol oporou cirkvi i národa. Prečo sú na Slovensku viac známi disidenti, ktorí nechceli samostatnú Slovenskú republiku? Prečo v súčasnosti chýbajú také osobnosti, akými boli Štúr, Štefánik či Korec? Prečo je nebezpečné byť slovenským vlastencom? Ako mohlo byť povstanie národné, keď jeho aktéri niesli československé vlajky? Na tieto i ďalšie zaujímavé otázky zo slovenského národného života a života kresťanského disentu sa zhovárame s bývalým politickým väzňom a blízkym spolupracovníkom kardinála Jána Chryzostoma Korca Antonom SEMEŠOM.

- **Ste človekom, ktorý prežil väzenské peklo podobné ako zosnulý kardinál Ján Chryzostom Korec. Erudovane sa venujete dávnej slovenskej histórii. Ale ani naše najnovšie dejiny nie sú očistené od ideologického nánosu nedávnej doby, ktorej ste žijúcim svedkom. Ako z tohto pohľadu hodnotíte prínos kardinála Korca?**

Korec bol jezuita a eštabáci sa jezuitov báli ako dobre organizovanej sily. S jezuitmi som sa prvýkrát zoznámil v Podolínci, kam nás pozvážali po známej Barbarskej noci v roku 1951, keď zatvárali kláštory. Sledoval som ich. Oni nie sú rehoľa. Rehole majú prísny režim modlitieb, oni nie, lebo sa museli venovať apoštolátom. Oni sú spoločnosť. No a v Podolínci nás hneď na druhý deň od nich oddelili na chodbe zhotoveným vysokým plotom. Štátna bezpečnosť mala plán, ako nás zlikvidovať. Ale jezuiti sa nevzdali. Už na tretí deň pátri povedali: Chlapci, aký význam má báť sa? Sme v rukách Božích. Či nás tu nechajú alebo zajtra vo vagónoch vyvezú na Sibír, dokončíme vaše štúdiá. Lebo mnohí nemali skončené štúdiá. A oni ich dokázali tak pripraviť, že o tri mesiace porobili skúšky a uzavreli si semester.

- **Len jezuiti?**

Práve že nie. Ja som bol salezián, pravá ruka profesora Ernesta Macáka. Napísal Zápisky spoza mreží. Poveril ma, aby som počas služby jednu dosku na plote uvoľnil a takto sme sa stretávali, tam sa mnohí zoznámili aj s Korcom. Ale potom nás mladých odviezli stavať priehradu, a keď som sa vracal z Jáchymova na jeseň v roku 1956, zachytil som, že Korec býva v Bratislave.

- **Všeobecne sa vie, že bol opravár výťahov...**

Nuž, táto služba nebola komunálne podchytená, nikto ich nekontroloval. Urobili objednávky a mali voľno. Už po dvanástej išli domov a mohli študovať.

- **Aj vy ste boli v tejto skupine?**

Nie, s Korcom som sa zoznámil až v roku 1968 na Diele koncilovej obnovy. Schádzali sme sa u kapucínov a tam sme sa aj zoznámili. Býval iba sedemsto metrov odo mňa. Chodieval som k nemu vždy počas Televíznych novín. V tom čase nebola vonku ani noha. Na poschodí, kde býval, boli tri byty. Z jedného oproti ten jeho iste snímali. Chceli predsa vedieť, kto tam chodí. Korec bol opatrný. Známa je fotografia z jeho bytu – na stole bol podstavec s rúrou a cez tú rúru sa zhováral s hosťom, aby ich nemohli odpočúvať. Aj hudbu vtedy zvykol púšťať...

- **Ako na vás Korec zapôsobil?**

Učaroval mi. Keď som prišiel k saleziánom v roku 1946, stal som sa zástupcom vedúceho knižnice. Keď som zbadal knižnicu s tri a pol tisíc výtlačkami, tak som si povedal, že týždenne prečítam tri knihy. A zistil som, že Korec robil to isté. Mal obrovské množstvo informácií a úžasnú pamäť. On bol živá encyklopédia. Prekladal najlepšie veci z nemčiny. V roku 1971 Silvester Krčméry dal návrh, aby sme skúsili založiť Samizdat pre naše potreby. Už sa vedelo, že to funguje aj inde vo svete, ale nemal sa toho kto chytiť. V tom čase som mal miesto vo Výskumnom ústave prefabrikácie neďaleko Zlatých pieskov a mal som na starosti zásobovanie. Vlastnil som električenkú na celé mesto, kľúč od zadnej brány, čiže ku mne mohli nepozorovane chodiť ľudia. A mal som neobmedzené množstvo papiera na tlač. Stretol som aj skvelých ľudí, ktorí mi poradili, ako čo zariadiť, takže aj v Prahe sme začali tlačiť Katolícky samizdat. Fungoval celé roky. Ale boli sme opatrní. Najviac papiera sme posielali po dva kufríky – vlakom ako batožinu.

- **Na čo z tohto obdobia si najradšej spomínate?**

Karol Kengber bol počas prvej Slovenskej republiky vedúcim kňazom v Dóme sv. Martina. Zo Španielska získal Bleskový katechizmus a ten som vydal. Okamžite jeden kňaz z Ponitria zobral päťsto kusov, lebo to bola jedinečná šanca, ako rýchlo cez katechétovej súkromne u rodičov učiť náboženstvo. A kňaz už len deti preskúšal. Aj Korcovi sa to veľmi páčilo, ale jezuiti mali vždy vyššie ciele – inteligenciu. Pre vysokoškolákov napísal Filozofiu prírodných vied. Po literatúre tohto druhu bol taký hlad, že sme nestačili tlačiť. Tie knihy sa aj prepisovali. Knižka nebola veľká, bolo to jeho filozofické krédo. On sa chystal na to, že ako budúci kňaz bude pracovať s vysokoškolákmi. Jeho zaujímali len špičky. Iní jezuiti boli schopní robiť aj so stredoškolákmi. Kurzy, hodiny atď. Pre mňa osobne znamenalo úžasné plus, že som sa dostal k takému intelektuálovi. Nabíjal ma informáciami, povzbudeniami. Bol to skutočne dar. Fascinoval ma pri debatách úžasným rozhľadom.

- **Ale keď to zoberieme z dnešného pohľadu, Korec sa zrejme musel rozísť s jezuitmi. Jeho postoj v kauze Bezák sa nezhodoval s tým, ktorý prejavili jezuiti.**

On sa s jezuitmi nerozišiel. Lebo jezuiti sa rozišli, keď im zobrali kláštory. A to je dôležitý moment. Termín rozišli sa nemôžeme v tejto súvislosti použiť.

- Ale predsa existovala akási animozita medzi Korcom a niektorými ľuďmi, s ktorými v minulosti spolupracoval. Jednoducho tú líniu vidíme na vzťahu k Slovensku a k národu. Napríklad Jukl a Krčméry zastávali čechoslovakizmus.

Boli propražskí...

- **A Korec bol tuho národne orientovaný. Ako sa to medzi nimi prejavovalo?**

Celý fígel bol v tom, že Jukl mal otca Čecha, ktorý učil na Stavebnej priemyslovke. Manželku si zobral zo stredného Slovenska. Teda Vlado Jukl sa narodil ako čechoslovák a nečudo, keďže jeho otec z toho ťažil na konci prvej republiky i za Slovenského štátu, lebo podpísal lojalitu a mohol ďalej učiť. Silvo Krčméry zasa študoval v Prahe medicínu. A u Krčméryovcov vždy bola tendencia prisť sa na vládnu moc. Tak to bolo za Uhorska a potom aj za Česko-Slovenska. Silvov najstarší brat Karol bol právnik. Poznal som jeho otca. Niekoľko sa s ním koncom vojny spojil a jeho syn Karol potom odišiel na návštevu na naše veľvyslanectvo v Španielsku. Týždeň bol v Madride a potom odišiel na Gibraltár. Tam sa skontaktoval so styčným dôstojníkom pre Európu a odletel anglickým lietadlom do Londýna s depešou pre Beneša. Spravodajská služba sa o to postarala. Je to aj literárne podchytené. Oni vedeli, že zasa sa obnoví Česko-Slovensko, že veľmoci a slobodomurári nedovolia žiadne právo na sebaurčenie pre Slovákov, nijakú Slovenskú republiku. Tam je toto pozadie. Karol sa nikdy nevrátil, potom pracoval vo FAO. Zo synovcov bol najmladší Vlado, lekár, a medzi ním a najstarším Silvom bola Mária, tiež lekárka. Otec ich vyslal študovať do Prahy, aby sa „stratili“. Lebo ich otec, jediný z tridsiatich zatknutých, bol v Bratislave prepustený. Zrejme musel podpísať spoluprácu. Chodil po svete, mal všetky výhody. Jeho syn Vlado sa pochváľil, že na Floride chodil do súkromnej anglickej školy pre cudzincov. Bol mimoriadne nadaný.

- **Aký bol vzťah medzi Korcom a Silvestrom Krčmérym?**

Na vysokej úrovni. Korec ako biskup zistil, že Krčméry s Juklom sú pokračovateľmi Kolakovičovho laického apoštolátu. Ani jeden z nich sa neoženil. Vlado Jukl sa neskôr stal kňazom. Tajne ho vysvätil kardinál Korec. Silvo nikdy nechcel byť kňazom. Korec bol prekvapený, že sú aktívnymi apoštolmi. Rozhodol sa, že sa zameria len na svätenie kňazov. Jezuiti ešte do roku 1951 mohli si dať tajne vysvätiť svojho biskupa, no nechali to tak. A saleziáni tiež mohli mať biskupa, to nebol problém. Ale v starom režime zanedbali prípravu na tvrdé prenasledovanie. Bohoslovci i ďalší, čo tajne študovali, mohli byť vysvätení už len v rámci skrytej cirkvi. Ani Korec nemal dokončené teologické štúdium. Keď všetkých zlikvidovali, v Čechách navyše ochorel páter Marko, jezuita poverený od provinciála. Hľadal medzi bohoslovcami, ktorí boli na slobode, vhodného adepta a našiel Hnilicu. Rozhodol sa teda pre Hnilicu a Korca. Korec si nechal tri dni na rozmyslenie, lebo sa pýtal sám seba, či to zvládne. Najskôr ho vysvätili za kňaza a o pol roka za biskupa. Hnilicu potom previezli na gumovej lodke do Rakúska. Už bol naňho vydaný zatykač.

- **Korec však zostal a aj nad ním sa zavrelo nebo.**

Keď Korec zistil, že po ňom idú, tak vysvätil Kaľatu a on Dubovského. Kaľata sa usadil v Košiciach, robil laboranta v nemocnici. Cirkev sa v tom čase držala zásady, keď sa nad tebou sťahuje sieť, rýchlo odovzdaj biskupské svätenie ďalšiemu. Dubovský, keď zistil, ako funguje skrytá cirkev, zamestnal sa v Prahe a tam sa stratil z dohľadu slovenskej ŠtB. Jezuiti, františkáni, saleziáni museli mať záruku od predstavených, že doštudovali tajne. Biskup Korec bol najprísnejší vatikanista. Prečo? Pre svedomie. Aby ho raz niekto nenapádal. Lebo prišla sloboda a veľa mudrcov začalo hovoriť, že to mali tak a tak robiť.

- **Prečo Korca zavreli?**

Niekoľko ľudí ho nepriamo prezradilo. Nasadili naňho ľudí. Hoci prijímal minimum návštev, mapovali jeho činnosť.

- **Korec je úžasná postava v dejinách slovenského národa. Prežil niekoľko režimov, nikdy sa nespreneveril Bohu a národu, a predsa v deň jeho smrti niektorí novinári písali o ňom ako o kontroverznej postave, lebo vraj obdivoval Tisov režim, Slovenský štát...**

To sú všetko nepriatelia cirkvi, čechoslováci a Tretí sektor či odchovanci Tretieho sektoru. Korec pochádzal z Horného Ponitria, a to sú najtvrdší Slováci, ktorí sa prejavili na konci vojny. Pravda, okrem Ružomberčanov. Keď sa pozeráme na kardinála Korca, ten skutočne vyzrel v národe a že doňho bijú, je len dôkazom toho, že bol originálnym verným kresťanom Kristovi a originálnym Slovákom verným svojmu národu. Keď SNR odhlasovala Deklaráciu o zvrchovanosti SR, o dva dni neskôr sa pridala Konferencia biskupov Slovenska. A bol to veľký boj, lebo biskupi chceli zostať neutrálni. No hneď na druhý deň prišli za kardinálom Korcom Krčméry s Juklom a žiadali ho, aby sa od toho dištancoval. On ich vyhodil. Ale v KDĽ Anton Neuwirth presvedčil poslancov. Povedal, že lepšie nám bude s Čechmi žiť, ako keď budeme samostatní.

- **Čo to je tvrdý Slováčok?**

Národné povedomie v rodinách. Dobrí učitelia a kňazi, ktorí sa starali o mládež.

- **Ale dnes takých ľudí nazývajú extrémistami.**

No samozrejme, nepriatelia hneď každého „oštemplujú“, že je extrémista, fašista atď. Pričom to o fašizme rozhodli v Moskve. Že všetky režimy, ktoré sú proti komunizmu, sú fašizoidné. Takže všetci sú len fašisti a klérofašisti. Ved' keby tí „klérofašisti“ boli len trošku podľa zákona tvrdí, tak nejestvuje povstanie. Šaňo Mach vedel o dohode so Stalinom, vedel, že nezabráname behu udalostí. Navyše biskup Korec bol dva roky formovaný v noviciáte v Ružomberku, a to je mesto Hlinkovo. Gymnázium dokončil v Ružomberku a skúšky skladal v Kláštore pod Znievom, lebo tam bol Hrušovský riaditeľom. Tam sa stretli všetci vyhodení zo škôl, ktorí boli za Hlinkovu stranu. V takom prostredí sa k nim nepriateľstvo nedostalo. Pociťovali Slovensko ako svoju domovinu a žiadne Česko-Slovensko, ktoré nás chcelo počesť.

- **Prečo sme sa tak vzdialili tomuto národnému duchu a prečo nevieme my Slováci sami seba pochopiť?**

Lebo za päťdesiat rokov vypadla výchova ďalších generácií. Niet jej nositeľov. Je tu však prvý náznak. Posledné dva roky sa vynára historik Martin Lacko. Skončil školu, vyrástol v archíve, objavil obrovské množstvo materiálu a začal hovoriť pravdu. Nebolo to Slovenské národné povstanie, lebo sa povstalo proti štátu. Vynesli čs. vlajku a vyhlásili Československú republiku. A oni toto dnes nechcú počuť. Na Slovensku nebolo gestapo, v Čechách áno. Tuka povedal Hitlerovi, že nechce mať úradovne gestapa, a führer s tým súhlasil. Keby boli na Slovensku úradovne gestapa, žiadne povstanie by nevzniklo. Vychytali by všetkých čechoslovákov, boľševikov a agentov, lebo oni to vedeli robiť. A toto nikto neviduje, ani Kamenec. Len dookola hovoria: zločinci, zločinci... Ďalej je tu mladý Róbert Letz. Po otcovi získal veľkú knižnicu. On je rodený historik. Lacko dosť riskuje, Letz učí, je senzačný.

- **Z toho vyplýva, že tí, ktorí nemajú národné povedomie, sú nevzdelanci?**

Nedostali sa k prameňom. Lebo knižnice boli vyrabované. Táto mladá generácia má šancu. O päť-šesť rokov, keď vypadne Kováč a celá tá čechoslovenská garda. A ak vláda nedovolí, aby v Historickom ústave SAV boli zamestnaní čechoslováci. Ale keď nemáte ľudí, je zbytočné filozofovať.

- **Je tu aj Ivan Mrva.**

On vydáva knihy, ale nevystupuje verejne ako Lacko. Venuje sa aj SNP, a to je boľavá otázka...

- **Nedávno mal skvelý článok vo Svedectve o konci SNP.**

To je nádherný článok. To dosiaľ nikto nenapísal. Ale aj Mrva keby nesedel v archíve, tak nič nevie. Sú i ďalšie svedectvá. Ľubľanka je k dispozícii.

- **Čo je Ľubľanka?**

Sídlo KGB v Moskve. Nachádza sa vo štvrti, ktorá sa tak volá. Podstatné je, že sa vynorí nová generácia, lebo nie je možné obsadiť Historický ústav bez schopných ľudí. Aj otec Korec mi neraz povedal: Venujte sa tým ľuďom, aby nám narástli nové postavy. Lebo ak s nimi nebudete debatovať, nebudete ich zásobovať literatúrou, tak zostanú ako samorasty. Ale my chceme, aby boli dynamickí, kreatívni. Korec to bola mysliača hlava. Mali sme aj druhých, ale boli za hranicami. Korec sa venoval vysviacke kňazov, vysvätil okolo stodvadsať bohoslovcov, lebo pochopil, že treba ľudí. Nikto nevedel, ako sa bude režim správať.

- **Vyčítal Vatikánu jeho ostpolitiku.**

Cassaroli naletel, myslel si, že rokuje s diplomatmi. On nevedel, že rokuje so školenými komunistami, s eštabákmi. Korec vedel, že Cassaroli nás vedie do bludnej uličky. Vysvätenie štyroch biskupov považoval za úspech. Nebol to úspech. Pretože olomoucký žil tajne s jednou ženou, a ani slovenskí neboli bez škvrny. Takých štát odporúčal za biskupov, aby mohli cirkev ľahšie rozložiť zvnútra.

- **Ono sa to neskončilo. Na cirkev sa útočí v celosvetovom meradle. Nemal by Vatikán organizovať synody aj o príprave nových kňazov?**

Vatikán sa nestará ani o prípravu biskupov, ktorých vymenúva. Pokiaľ cirkev, kňazi a biskupi nebudú pre vysokoškolákov organizovať v horách uzavreté trojdňové posiedky, nič sa nezmení. Môžu to byť aj duchovné cvičenia, ale to musí Cirkev zaplatiť, aby prišli. Toto cirkev programovo nerobí. Tam treba investovať, lebo to sa raz vráti. Budeme mať kňazov a jedinečných intelektuálov. Azda aj nových Korcov. S otcom Korcom som sa bol pred smrťou rozlúčiť. Stratil zrak a videl len moju postavu. Vedel – cítil, že životná púť sa mu zvažuje do bodu Omega (Kristus). Na rozlúčku mi dal svoje požehnanie a ja som pobožkal jeho biskupský prsteň...

Zhovárala sa Eva ZELENAYOVÁ – Foto: archív SNN

zdroj: <http://snn.sk/news/anton-theses-od-zaciatku-ma-korec-fascinoval-inteligenciou-a-uzasnym-rozhladom/>